

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

*К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент
А. Ашиєв (Туркменістан), здобувач вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Вивчення, аналіз і розв'язання проблем управління експортним потенціалом підприємства вимагає застосування комплексу прийомів, методів і засобів пізнання, які у сукупності формують методологічний базис такого управління. Розробка цих основ має ґрунтуватися на творчому поєднанні концептуальних положень, що містяться у сучасних підходах до управління – процесного, системного, стратегічного, ситуаційного, ресурсного, адаптивного, проектного та ін. Методологічний каркас управління експортним потенціалом підприємства, на наш погляд, формують системно-стратегічний і ресурсно-потенціальний підходи.

Аналіз управлінських механізмів і моделей досягнення високого рівня експортного потенціалу свідчить, що вони пов'язані саме із застосуванням ідей системного і стратегічного підходів, а загальний вектор їх розвитку можна визначити як ускладнення технологій продукування управлінських рішень, зростання попиту на ефективні та м'які технології, які дозволяють системно синтезувати цілі і ресурси відповідно до конкурентного профілю і засобів конкуренції на зовнішньому ринку.

Наявне розмаїття у літературі з проблем управління соціально-економічними системами наукових поглядів щодо змісту і систематизації принципів управління експортним потенціалом підприємства спонукало до розробки класифікації, яка передбачає їх поділ на дві групи – загальні і специфічні.

Так, загальні принципи, зокрема представлені такими:

- адекватність (об'єктивність) управлінських дій і рішень закономірностям формування експортного потенціалу підприємства як об'єкта управління;
- комплексність у системному охопленні і врахуванні факторів впливу на експортний потенціал підприємства;
- релевантність (відповідність) управлінських рішень конкретним умовам міжнародної економічної діяльності підприємства;
- ефективність розробки управлінських рішень за критерієм зміни стану об'єкта управління.

Специфічні принципи доцільно визначати диференційовано – стосовно процесу і системи управління експортним потенціалом підприємства.

Основними принципами ефективної організації процесу управління експортним потенціалом підприємства вважаємо такі:

- стратегічна структурність управлінського циклу, що має відбивати зовнішні і внутрішні умови міжнародної економічної діяльності підприємства;
- логічна послідовність етапів процесу управління відповідно до функцій і ступеня важливості завдань;
- адаптивність процесу управління у пристосуванні до змін середовища міжнародної економічної діяльності підприємства.

Основні принципи синтезу системи управління експортним потенціалом підприємства визначаються вимогами (закономірностями) системоутворення й охоплюють:

- закономірності взаємодії частини і цілого, які встановлюють взаємозалежності властивостей системи та її елементів;
- закономірності ієрархічної упорядкованості, що визначають багаторівневу ієрархічну структуру системи управління;
- закономірності здійсненності систем, до яких належать: закони «необхідного різноманіття», еквіфінальності та потенційної ефективності;
- закономірності розвитку систем, що вимагають урахування життєвого циклу системи та потребу її перманентного розвитку (реорганізації, вдосконалення, синтезу);
- закономірності цілеполягання, що визначають залежність формулювання мети управління від глибини пізнання об'єкта управління та від внутрішніх і зовнішніх умов функціонування системи.

Отже, комплексне врахування загальних і специфічних принципів є важливою передумовою ефективного формування й управління експортним потенціалом підприємства та його функціонально-результативної декомпозиції.